

Г Најнов број

- Импресум
- Маркетинг
- Архива
- Пребарај

78

ПОЛИТИЧКИ РОКЕНРОЛ: Маркс и Хомеини на скопскиот плоштад

ВАНГЕЛ НОНЕВСКИ

vangelnonevski@gmail.com

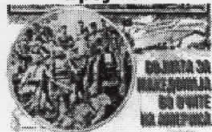

Претходен број

Броеви комплетно достапни за читање on-line

Број 101

Број 100

Број 99

Број 98

Број 97

Број 96

Број 95

28. март 2009 година ги исполнуваше сите услови да биде заборавен како уште едно фијаско на обидот да се разоткрие Лагата. Тоа требаше да биде мирен протест на неформална група студенти против естетското обезличување на централното градско подрачје во Скопје; револт против архитектонскиот невкус кој наоѓа плодносна почва за развој во суспендираниот ум на државните и локалните властодршци; или, во најмала рака, реквием на футуристичката визија на Кензо Танге за уредување на Скопје како современ, европски град. Наместо јавен протест против урбанистичката пропаст (која кулминира со најавената изградба на црква на плоштадот), протестот, поточно настаните кои следуваа во деновите по него, се престорија во јавна дебата околу ускратувањето на граѓанските права и слободи. На тој начин, еден проблем само се замени со друг.

Тоа што некои "правоверници" препознале проблем во врска со тоа што некои "безбожници" се дрзале да протестираат против изградба на црква на градскиот плоштад во Скопје несомнено не' враќа назад во времето на Марксовото сфаќање на религијата како опијум за масите. Бидејќи во времето на раниот капитализам, граѓанските и работничките права и слободи биле во голема мера суспендирани, очекувано би било да се јави револт и бунт кај обесправениот народ. А за да може таа социјална конвулзија што поуспешно да се аморизира, на сцена стапува религијата која треба да функционира како трансцендентен еликсир за масите. Таа на угнетените работници им ветува дека тешкиот и послушен овоземски живот ќе биде награден со убав задгробен живот. – Се' што треба е само уште малку да се издржи!

Бев цврсто убеден дека ваквото застарено видување на религијата го имаме оставено далеку зад нас. Во 1947 година од печат излегува книгата Дијалектика на просветителството на германските неомарксисти, Макс Хоркхајмер и Теодор Адорно. Во нејзиното четврто поглавје, "Културна индустрија: просветителството како масовна лага", авторите го изнесуваат ставот дека Марксовиот концепт за религијата како опиум за масите кон средината на 20. век е веќе целосно девалвиран. На едно место, тие велат: "Социолошкото мислење дека со губењето на потпората во објективната религија, со распаѓањето на последните предкапиталистички остатоци и со техничката и општествената диференцијација и специјализација се преоѓа во културен хаос, секојдневно се покажува како лажно." Според нив, веќе е бесмислено (ако не и навредувачки) на масите да им се продаваат приказни за мали деца дека страдањето што го искусуваат во секојдневниот живот ќе биде компензирано и наградено со благосостојба во "небесното царство" по смртта. Ублажувањето на нивните страдања од експлоатацијата, од отуѓувањето на трудот и од обесправеноста се наоѓа во културната индустрија на забавата. Религиозната трансцендентна благосостојба за чии благодети треба да се чека смртта, е заменета со многу понепосредна, поопиплива и иманентната, инстант благосостојба на забавата. Лесната забава која е постојано на дофат најуспешно го ублажува револтот на народот.

Денес сме сведоци дека забавата се' уште многу успешно функционира како едно од најефикасните средства за спречување масовни манифестации на незадоволство меѓу народот.

Се' до пред десетина денови, и јас мислев дека во тој поглед кај нас ситуацијата е слична: дека единственото нешто што може да биде употребувано како еликсир за

Број 94

Број 93

Број 92

...

нашите маки е забавата на "набилданата" политичка пропаганда на најголемата владеачка партија. Не очекував дека примитивизмот во начинот на владеењето ќе не' врати назад во средината на 19. век, кога религијата (во недостиг на други средства за изнудување послушност) се инструментализирала за ниски цели.

А требаше да се сетам дека слични примери се случувале во блиско минато, како, на пример, Исламската револуција на Хомеини во Иран од 1979 година. По неа била воспоставена теократија, што значело целосно подредување на овоземскиот живот според политички толкувања на божјата реч, а се' што на некој начин отстапувало од таа реч било брутално санкционирано. Зборовите, кои во една прилика ги изрече иранскиот продемократски новинар Афшин Молави во врска со последиците од Исламската револуција, застрашувачки соодветствуваат на нашата стварност. Тој има кажано дека Исламската револуција на Хомеини "ни вети рај, а создаде пекол во земјата, бидејќи во период од неколку години сите ние го загубивме умот."

Ќе дојде денот кога "правоверниците" (и повеќето од оние кои нив ги поддржуваат) ќе осознаат дека во период од три години и ние го загубивме умот. Ќе дојде денот кога ќе сфатат дека токму поради изградба на такви објекти и споменици (кои треба да им го хранат национализмот, а им ги изгладнуваат децата), нашиот народ ќе се најде во најнезавидна положба на Балканот. Ќе дознаат дека божјиот благослов не се купува со градење скапи цркви и урнисување на естетскиот вкус, туку со грижа во ближниот свој, со градење економски и социјални предуслови за добар живот на верниците. Впрочем, пред здравиот ум (кога не е замрачен од постојани симулации) не можат да се дигнат никакви пречки кои него би го оневозможиле да препознае дека за изградба на цркви и споменици се потребни средства, кои, доколку паметно се искористат, можат многу повеќе да им помогнат на оние кои навистина имаат потреба од помош. Потребен е бог на дело, не во храм! (Прашајте ја само Мајка Тереза!) Ме интересира како тогаш истите тие "правоверници" ќе се пресметаат со оние кои го нарачаа нивното дивеење на 28. март 2009 година.

П.С.

Ако Зоран Вранишковски добиваше закани дека ќе биде избричен поради она што го направи, што ли тогаш треба да се стори со оние свештени лица од МПЦ кои даваат поддршка на вакви акции и кои застануваат на страната на насилниците? Потребата нивното лицемерие да се прикрие оди пропорционално со бројот на црквите во кои тоа ќе може да најде своја починка. Кој знае? Можеби следниот пат нема да биде доволно на нивните адреси да го добијат најновиот модел на бричот Жилет Мах. Можеби некој ќе треба и да го употреби!

Глобус 2007. Сите права задржани.